

Els Goigs

Expressió musical i poètica d' ancestrals tradicions religioses, artístiques, nacionals i vernacles

El determinant principal d'una cultura és l'esperit del lloc

Lawrence Durrell

Autor del llibre de 4 volums "El Quartet d'Alexandria"

Els goigs són cançons populars que els municipis dediquen als seus patrons i patrones, ja siguin verges o sants, les quals són cantades de forma especial per determinades diades amb celebracions festives de tal manera que han esdevingut tradicions, i folklore, que ha entrat a formar part de la definició d'allò que és cultura en general, vernacle – la que identifica als habitants que es relacionen amb el lloc on s'habita o hàbitat -, i també, cultura nacional.

Les més antigues tradicions orals parlen de cants que els pobles dediquen a entitats i éssers relacionats amb la naturalesa, com és el cas de les muses, els gnoms, les fades i altres éssers a vegades considerats fantasiosos, a vegades reals o divinitats relacionades amb un concepte naturalista de Déu, els quals habiten determinats llocs, com són valls, rius, arbres, boscos, muntanyes, coves, i altres indrets amb diverses característiques geològiques, a vegades, de bellesa singular i atractiu especial.

Són famosos els Cants o Himnes Òrfics – relatius al mite hel·lènic d'Orfeu (Orfeu en fonètica barcelonina)

A tots ells, les diferents concepcions culturals, tenen un denominador comú en el fet que són venerats perquè se'ls atribueixen poders i proteccions que poden ser beneficioses pels éssers humans, a nivell personal i a nivell nacional i com a protecció contra els enemics i les forces adverses de la naturalesa com pot ser el clima. Hi ha tradicions, com molt bé explica E.C. Agrippa basant-se en la filosofia oculta en l'Art de Ramon Llull, que veneren "àngels nacionals". Això podria donar una explicació al fet que determinades ciutats tenen llocs anomenats "Portal de l'Àngel", com és el cas de Barcelona.

Totes aquestes creences naturalistes, avui potser en podríem dir religiós-ecologistes quan pensen en els moviments culturals que segueixen les teories de James Lovelock (explicades en el llibre "La Hipòtesi Gaia"), van ser considerades paganes i prohibides, quan es va imposar una determinada concepció cristiana com a oficial després de un llarg diàleg, – potser encara no acabat –, entre el cristianisme gnòstic i el cristianisme dogmàtic.

El cas és que, quan el catolicisme vaticanista es va imposar com a religió oficial en funció del què es va aprovar com a canònic en determinat Concili amb l'ajut dels Estats als qui donava el poder per governar, l'ensenyament d'aquelles creences naturalistes es va prohibir.

En el segle XIV-XV, podríem agafar com a data l'any 1492, és va oficialitzar unes nacions i una concepció cultural, en detriment d'unes altres nacions i una altra concepció cultural.

Alguns cultes naturalistes, a determinats llocs, van ser oblidats. En comprovar, però, que en alguns llocs les tradicions eren seguides pel poble, determinats poders oficials, van substituir el culte i devoció a aquelles divinitats ancestrals per un culte a imatges de verges i sants relacionats amb la Bíblia i d'altres que eren canonitzats per l'Església Catòlica.

Antigues peregrinacions a llocs, com els que ja anaven els ibers dels Països Catalans, des del Pirineu fins al riu Segura a Múrcia, on hi havia dòlmens, menhirs i tradicions de fades, dones d'aigua, gnoms, arbres, fonts, valls, muntanyes i pedres singulars, en alguns casos pedres negres, van ser des d'aleshores peregrinacions a llocs on hi havia verges i sants.

En la cultura hel·lènica també es feien trobades i reunions a lloc anomenats "Tholos" que eren senyalitzats per columnes i que es consideraven llocs sagrats per les seves condicions astrals i tel·lúriques.

En alguns llocs, també es deia que inspiraven les "muses" especialment als artistes, i d'aquí l'origen etimològic del nom "museu".

Es va canalitzar cap una altra concepció cultural, tota una tradició que formava part d'una identitat nacional vernacle, o sigui, una identitat relacionada amb l'Esperit del lloc on es desenrotllava (allò que els romans en digueren "el Genius Loci" i d'altres el déu Lug o Lluch), el qual, formava part de la seva realització personal com a individus, ciutadans d'una nació i partícips d'una cultura. Així va ser com molts "llocs de les muses" es van convertir en "santuaris marians". Maria, les verges, els sants i santes van substituir els déus i muses que van passar a ser considerats pagans o falsos déus.

Els segles XI fins el XIII van ser temps de construcció de catedrals que es destinaven majoritàriament Santa Maria. Pels naturalistes i gnòstics, Santa Maria, representava la deessa Gàia o Gea, la Mare Terra. Aquests segles esmentats, són també els segles de les verges trobades, romàniques o verges negres, imatges que els cabalistes cristians relacionen amb la sefirah de Binah que es situada a la columna esquerra de l'Arbre de la Vida i representa la feminitat o la Mare Còsmica. Els musulmans tenen també com a lloc de peregrinatge a la pedra negra negra de la Kaabba, que és l'equivalent a les peregrinacions i romeries que fan els cristians d'Europa als santuaris de les verges negres, com és el cas de les moltes que es troben en el Camí de Sant Jaume o "Camino de Santiago". Aquestes peregrinacions ja es feien abans del cristianisme i en trobem testimonis en la cultura ibèrica que era la cultura genuïna del territori geogràfic que avui es coneix com a Països Catalans, Euskalèria, Occitània, i la Ibèria oriental a la que pertany Geòrgia i probablement Sibèria.

D'aquells temps es té constància de molts cants populars. Potser, el "Llibre Vermell de Montserrat" i el recull de cançons fet per Carl Off en el Carmina Burana en puguin ser un exemple.

El segle XIV-XV va marcar un canvi en la concepció del cristianisme i es va considerar herètic tot allò que es relacionava amb la cultura gnòstica o platònica, i entre aquestes creences, estaven les dels cristians albigesos – càtars o bons homes -, i els cabalistes que s'havien donat a conèixer des de la Provença quan aquesta era governada per la reina Dolça de Provença casada amb el català Ramon Berenguer III comte de Barcelona.

Aquest canvi cultural, a nivell oficial, es va fer fins el punt que els jueus i els cabalistes varen ser perseguïts i expulsats de molts llocs per la Inquisició – fundada pel castellà Domingo de Guzmán -, que es va constituir amb la finalitat d'exterminar aquella cultura aleshores prohibida. Entre aquests llocs, un va ser "Espanya", coneguda amb el nom de "Sefarad" o "Ibèria" en altres tradicions culturals, tot i que Ibèria no era tota la península sinó només la part nord-oriental-llevantina. L'altra part de la península, la part occidental era cèltica. I en el centre, que no tenia identitat pròpia, es va fer un sincretisme híbrid, sense substància.

Potser degut a aquest fet, de trencar tota una tradició cultural, que els historiadors catòlics fidels a aquella línia oficial, consideren que els goigs neixen en el segle XV amb les anomenades "Cobles del Psalteri o Roser" compostes per Sant Vicent Ferrer, un monjo valencià de l'orde dels dominics que era l'orde dels inquisidors com el fundador de la Inquisició, el castellà "Santo Domingo de Guzmán", el qual per altra banda, va intervenir en contra dels interessos nacionals de Catalunya amb el seu vot contrari a Jaume III d'Urgell en el Compromís de Casp. Abans del segle XV, però, com s'ha dit, ja existien cants dedicats a Santa Maria, les santes i els sants. Els segles X-XII, són segles de culte a verges negres a tota Europa, i de construcció de catedrals que es dedicaven a l'advocació de Sant Maria.

Els goigs, tenen relació amb aquells **cants sagrats** d'abans del segle XV, perquè tenen quelcom a veure amb els cants dels trobadors i la seva ciència, precisament anomenada: "la Gàia Ciència" ("Gàia" com la "Hipòtesi Gàia" del modern ecologisme de James Lovelock) que era una ciència dedicada a la deessa Gaia o Gea considerada la Mare Terra o Mare Còsmica.

Els trobadors van constituir els Jocs Florals davant l'altar de Santa Maria a la catedral de Tolosa de Llenguadoc on es troba la imatge de la verge negra de Nostra Dona la Daurada que és com se l'anomena en llengua occitana, la llengua vernacle pròpia de Tolosa de Llenguadoc, i en català.

Prova d'aquesta **relació entre els goigs i els cants dels trobadors** la trobem en la figura de **Jacint Verdguer**, el qual era **Mestre en Gàia Ciència** i participava en els Jocs Florals.

Jacint Verdguer ha estat uns dels autors de goigs més important que ha tingut la cultura catalana. El seu "Virolai", cantat diàriament per l'Escolania del monestir de Nostra Senyora de Montserrat, es un goig que va popularitzar aquests cants, després d'anys d'haver estat menyspreats, fins el punt de convertir-se en una mena d'himne nacional a la Patrona de Catalunya, Nostra Senyora de Montserrat" que és una "verge negra", - d'aquí el nom de "Moreneta" o "Verge Bruna" -, igual com ho és la imatge Nostra Dona la Daurada a la catedral de Tolosa de Llenguadoc, amb tot el simbolisme cabalístic que li volien donar aquells que les van pintar de negre – segons afirmen els cristians cabalistes -, davant la qual, els trobadors, van instituir el Jocs Florals, que com ja s'ha dit, tenen

relació amb allò que és essencial en els Goigs com a expressió musical i poètica, les llengües vernacles o locals i la cultura religiosa tradicional.

El nom de “Virolai” que és un goig, ve del mot “lai” que fa referència a un mot occità que designa un cant tant antic com els cants que amb la lira cantava el rei David...

De fet, la cultura dels “lais” i la dels cristians albigesos – occitans, catalans i provençals – està relacionada amb les tradicions dels merovingis que es diu que són descendents de la nissaga del rei David.

Es diu a la Gran Enciclopèdia Catalana que el “virolai” és “un gènere poètico-musical format per refrany i estrofes, les quals en termes generals són constituïdes per dos peus, susceptibles de dividir-se en dos o més versos cadascun, i per la volta, que sol repetir tota o part de l’estructura del refrany, de vegades afegint-hi un vers sencer. Un dels esquemes simples del virolai és : AA bb aa. Fou conreat a Catalunya pel cap baix del segle XIII i és una de les formes adoptades per la dansa catalana medieval i pels goigs que en deriven”.

De “viró” té quelcom a veure amb plecs o potser al·legòricament “doble sentit”, doncs trobem la definició de “viró” com a “faldilla de viron” i també com a “cançó popular”.

De “lai” tenim la definició al Diccionari de mossèn Alcover de “ poemeta narratiu o líric propi dels trobadors medievals”.

Exemples citats a l’esmentat diccionari:

- Los aucells, s’acosten a l’arbre hi mou cascú sos lais e sos cants. Llull. Conte. 35,18
- Aquells són benhaurats qui en los estruments e en les voltes e’ls lays s’alegren. Llull Cont.118
- El meu silenci...pur com un lai i dolç com un desmai. Salvà Ret. 38

Alguns llibres diuen que el mot “lai” ve del “francès antic”. El francès antic, és una expressió que tergiversa la realitat perquè amaga la realitat vernacla, doncs aquest francès antic no era francès, no era langue d’oil (francès) sinó que era en aquest cas, llengua d’oc o occità i formava part de la mateixa arrel lingüística que el provençal i el català.

També ens trobem amb alguns llibres que ens diuen que aquest “lai” ve de un “laid” que és bretó i fa referència a una cançó i altres la fan derivar del celta.

Jo en tinc una opinió diferent. Per a mi, “lai” és un mot relacionat amb la llengua ibèrica – que és la llengua genuïna dels territoris que avui es conèixen com a Països Catalans a l’Occident d’Europa i que a l’Orient d’Europa són els territoris que estan al voltant de Geòrgia i Sibèria – i que per tant, s’ha de relacionar amb la llengua euskera i el mot “laie” que és el nom amb el que era coneguda Barcelona “Laie” [\[1\]](#) situada entre el Mont Tàver (entre l’actual carrer Paradís, Plaça sant Jaume) i la muntanya de Montjuïc, segle VI aC.

Així doncs, per a mi, els cants anomenats “lais” , que es relacionen amb els goigs, i amb els cants místics del rei David i els merovingis, deriven del mot de la llengua ibera, llengua molt semblant a l’euskera, “laie” que és el nom més antic i genuí de Barcelona, la capital de Catalunya.

També considero important el fet que en algun texts antics es troba la paraula “goig” escrita com a “goitj”. Aquesta escriptura relacionaria el mot “goitj” amb el mot “got” que vol dir Déu i per tant estaria relacionada amb “Gothland” o Terra dels déus. Aquesta terra era el nom amb el qual era coneguda la nació que geogràficament es desenvolupa tenint com a centre de gravetat els Pirineus i que era el que volien constituir occitans, catalans i provençals. Cal tenir en compte la relació cultural amb els bascos, també dins d’aquest espai geogràfic, per mitjà de la llengua ibera i la llengua euskera. Aquesta nació va ser destruïda i esquinçada per un poder “anti-vernacle” i anti-merovingi en nom de França i Espanya que lligant-se amb un determinat poder catòlic, va imposar una concepció cristiana diferent a la que predicaven els trobadors i els cristians albigesos; aquests seguien la tradició del rei David fins el punt que els cants dels trobadors occitans, provençals i catalans, que ho feien en llengua d’oc, provençal i català, es podrien relacionar amb els cants del rei David i la seva Lira i també amb els cants del rei Salomó especialment el Cant dels Cants que també està dedicat a una “dama negra”.

Qui era aquesta dama negra? Uns diuen que era la mare de Jesús, però n’hi ha que no creuen que Jesús fós Déu i diuen que es referia a la sefirah de Binah conceptuant-la com a “Mare” de tots i de tot associant-la Isis, Sofia o Gàia. Els ibers tenien també el culte a una dama, considerada “Mare” de tots i de tot.

Recordem que els trobadors van constituir els Jocs Florals davant la imatge de Nostra Dama la Daurada verge negra de la catedral de Tolosa de Llengua d'Occ.

Nostra Dona la Daurada. Catedral Tolosa Llegua d'Occ (Occitània)

El famós “Virolai” el goig de Jacint Verdaguer, guardonat als Jocs Florals està dedicat a una verge negra, la patrona de Catalunya, Nostra Senyora de Montserrat.

Els goigs també estan relacionats amb el número set, de tal manera que, si tenim en consideració que els textos religiosos cristians en els que es fa esment de xifres, especialment a l'evangeli de Sant Joan que era l'evangeli que llegien els càtars o cristians albigeos, està relacionat amb la numerologia hermètica de la càbala, ens poden plantejar la hipòtesi de que els goigs també hi tinguin quelcom a veure. Els cabalistes cristians situen la icona de les verges negres dins l'Arbre de la Vida, a la columna de l'esquerra, a la sefirah de Binah, que és de color negre i fa referència a la Mare Còsmica o Mare Terra.

A l'esmentat diccionari català-valencià-balear de mossèn Alcover, hi llegim el següent:

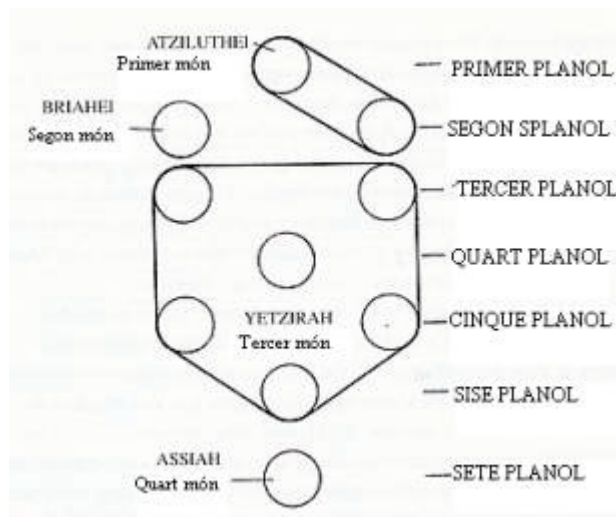
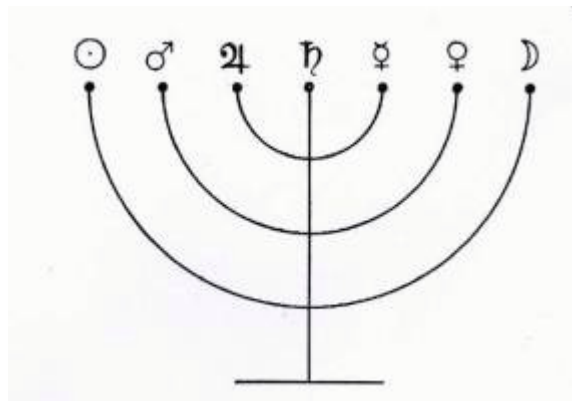
- Fets de la vida de la verge e d'un sant, remarcables per llur intensa alegria. Aprés vingueren set donzelles vestides de blanch, significant los set goig de la Verge Maria e cenyirent-li la spasa. Tirant,c.52
- A honor de los set goigs que ella hach del seu char fill, Muntaner.Cròn,c.4

- Els set goigs de Sant Joseph. Set ne són, set ne són, los goigs de sant Josep. Briz.Cans III.

Aquesta xifra set, la trobem també en el començament del “Llibre de l’orde de cavalleria” de Ramon Llull, que també era trobador i participava amb les seves poesies en els Jocs Florals.

El llibre comença dient: “Per significança de les set planetes, qui són cossos celestials e governen e ordenen los corsos terrenals, departim aquest Llibre de Cavalleria en set parts”.

Aquests set planetes els trobem representats en els set braços del canelobre sagrat o Menorah que forma part del simbolisme de la càbala jueva, cristiana i del Renaixement a l’igual que el tetragramma que són 4 pals.

Els 4 móns i els 7 plànols de l'Arbre de la Vida

Troblem també el set, en la tradició d’una dansa sagrada, la dansa dels set vels o dansa de Salomé, que es ballava en honor i en el culte a la deessa Isis, una deessa negra de l’antic Egipte relacionada amb el simbolisme i culte de les verges negres.

Altres tradicions que s’han fet ressò, amb sentit iniciàtic i hermètic del número set ha estat present en els contes com “Blancaneus i els set nans”.

Donat que parlem de goig i que q més de poesia són música, cal recordar que set són les notes musicals: Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si.

El set és també en la denominació d’una àrea geogràfica que es diu “Septimània”. Una àrea relacionada amb la capital Tolosa de llengua d’oc, on els trobadors, (¿ set trobadors ?) es reuniren per constituir els Jocs Florals que es relacionen amb els goigs.

Determinades referències històriques, ens diuen que el nom Natronai vol dir descendent del rei de nom Natronai. En l'exhili, (Exhilarca), dels Jueus a Bagdad sota la jurisdicció del Califa. Makhir Aymeric, Natronai ben Ha-David, jueu anomenat cristianament: Teoderic IV.

Aquest envia a Makhir Aymeric, a petició de Pepi el Breu, per crear un Principat jueu al Pirineu establert al 791 amb el nom de Septimània. Septimània fa referència al número set.

Natronai ben Ha-David, era Nasí, es a dir, príncep dels Jueus, i el seu regne un principat jueu, es va estendre a les dues bandes dels Pirineus. Eventualment es dividí en dos comtats: el comtat de Tolosa de Llengua d'oc i el de Barcelona.

Els territoris que formaven part d'aquest principat jueu eren: Aquitània, Tolosa de Llengua d'oc, Carcassona, Provença, Narbona, Beziers, Foix, Rosselló, Conflent, Barcelona, Girona, Lleida, Andorra, Rioja, País Basc, Navarra (Euskal Herria) i parts del nord d'Itàlia - les valls de Llombardia, etc - i totes les viles i pobles en mig de aquestes referències i fins hi tot València, Murcia i Balears.

Pepi el Breu fa casar a la seva Germana Alda amb Natronai i d'aquí neix Guillem.

Guillem de Gallona o Guilhem de Gellona en occità, el primer comte reial de Barcelona, el qual fou l'alliberador autèntic de Girona i de Barcelona i de pràcticament tot Occitània i Provença, avui "sud de franca" del poder dels musulmans. El seu emblema heràldic era un gall. Es probable que tingui alguna relació amb Ripoll i el castell de Gallifa.

Fou Guillem de Gallona, el primer Comte de Barcelona , el personatge més important de l'Edat Mitjana.

Un lloc porta el seu nom, afrancesat com Gellona, i està situada a 30 minuts de Montpeller, ciutat on va ser batejat el rei de Catalunya Jaume I, i l' abadia on Guillem de Gallona es va retirar encara està allà. Fou un gran centre de càbala, judaisme i cristianisme. Avui els historiadors francesos presenten a Guillem a francès, però no ho era. Era occitano-català. Hi ha tota una riuada d'informacions tendencioses que presenten als Habsburg com a hereus d'aquesta tradició merovingia i ho fan afrancesant-la i espanyolitzant-la, però falsegen la realitat. Aquesta tradició s'ha de cercar en clau occitana, provençal, catalana, llombarda, galesa, escocesa o irlandesa, però no en clau francesa, espanyola, italiana o britànica. Se n'ha de fer una lectura en clau vernaclista. Els merovingis, com els trobadors, els autèntics cabalistes, els càtars o cristians albigesos, seguien l'ensenyança evangèlica del "do de llengües" que infon l'Esperit Sant i els estats francès, italià, espanyol i britànic no afavoreixen les llengües ni les nacions vernacles, els són adversos, fan el contrari, Darrera d'aquests nacionalismes hi ha una guerra entre allò que és de Crist i allò que és de l'Anti-Crist. La Veritat o la Mentida. I també l'enigmàtica sentència que explica la Bíblia, en Gen. 9, 11-final, segons la qual Jehovà beneix als semites i condemna als camites a ser-los esclaus i dominats seus. Una sentència difícil d'entendre i acceptar com vinguda de la voluntat de Déu. Cosa que feia pensar als càtars i cristians albigesos que Jehovà no era Déu i que per això Jesucrist parlava del Pare Celestial i no de Jehovà. Rebutjaven l'Antic Testament i acceptaven el Nou Testament, especialment l'evangeli amb numerologia cabalística de sant Joan: l'Apocalipsi o Llibre de la Revelació. Probablement entre els poders carolingi i merovingi hi trobariem la lluita entre semites i camites igual com entre els Estats sobirans i les nacions vernacles, sense sobirania ni dret d'autodeterminació que són sota el seu domini.

Guifré d'Arrià dit el Pelós,- la cabellera era un dels símbols distintius dels reis merovingis -, para de la nació catalana, és la descendència d'aquestes glorioses estirps.

Es per això que hi ha tan de silenci, odi i animadversió al voltant d'Occitània i de Catalunya per part de determinat poder, i també el per què van ser destruïdes aquestes nacions amb el vist i plau del Vaticà i perquè encara ara no són reconegudes les seves nacionalitats.

Relacionar els goigs i la tradició dels cants místics del rei David, amb el Cant dels Cants del rei Salomó, els trobadors, els templers i la nissaga del noble català Guifré el Pelòs – fins i tot quan el pare d'aquest es deia Salomó - i aquests amb la càbala i el cristianisme pot resultar i resulta sorprenent.

M'hauria agradat poder parlar de Guillem de Gallona (Guilhem de Gellona en occità) i d'altres personatges poc coneguts o silenciats perquè podien donar testimoni d'uns fets i d'una interpretació de la història diferent de la que s'ha fet creure a nivell oficial, per part dels poders que imposen una visió de la història i de la realitat que són falses i que tergiversen el pensament que vol ser fidel a la veritat; a vegades, fins i tot fent sants catòlics a personatges que eren cabalistes cristians, i altre vegades, titllant-los d'heretges quan eren bons homes i fidels a la veritat. S'han tergiversat i manipulat moltes coses. Ara ens costa discernir allò que es falsedat i mentida d'allò que és veritat.

Per això he cregut oportú acabar aquest escrit amb una referència a un gran personatge com Ramon Llull, de la nissaga dels Erills del Pirineu, companys d'Otger Cataló, els quals probablement eren de sang merovíngia, que va ser trobador i feia goigs. A més de fer goigs, ens va explicar també com funciona l'Escala de l'Enteniment, i em sembla que amb els seus raonaments, ens pot ajudar a discernir allò que és d'allò que no és.

En els temps i en l'espai o lloc, en els que impera la hipocresia, la tergiversació i la mentida no podem confiar en els consells dels mestres ni els dels sacerdots de la Llei perquè són falsos profetes, Només podem seguir el bon camí escoltant la pròpia veu interior, una veu que a vegades, abans de ser paraules.

És uns sons musicals, una música que sona en el silenci i que hem de saber escoltar. Així és com entenc jo que neixen els goigs.

Els goigs a internet:

- <http://www.enlloc.com/goigs/>
- <http://www.ribes.org/galeria/goigs/>
- <http://ca.wikipedia.org/wiki/Goigs>
- <http://www.valdenuria.com/cat/vall/hisrel/goigs.htm>
- <http://www.arxiugavin.com/goigs.htm>
- <http://www.uvic.es/verdager/goigs.html>
- <http://vallfogona.usuaris.net/goigs.htm>
- <http://www.terra.es/personal/santnarcis/goigs.htm>
- <http://www.e-mcj.org/santandreu/goigs.html>

Jordi Salat

E mail: josalort@hotmail.com

[1] Santaaulària i Roig, Frederic Llibre "Els orígens de la cultura dels Països Catalans continentals dins el context peninsular" Emboscall Editorial. Pàg. 161